

Dosarul nr. 2rac-120/2022
2-17200472-01-2rac-31052022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (L. Bagrin)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Panov, L. Pruteanu, I. Secrieru)

Î N C H E I E R E

28 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecători

Dumitru Mardari
Maria Ghervas
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de Societatea pe Acțiuni „Universul”,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Universul” împotriva Primăriei municipiului Chișinău, Consiliului municipal Chișinău, intervenienți accesorii Societatea cu Răspundere Limitată „Elia”, Întreprinderea Mixtă „Asvocon” Societatea cu Răspundere Limitată, Banca Comercială „Victoriabank” Societate pe Acțiuni, Politov Vladimir, Ianucenco Serghei, Guțan Vladlen, Guțan Constanța cu privire la repararea prejudiciului material,

împotriva deciziei din 16 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 03 octombrie 2017, SA „Universul” a depus cerere de chemare în judecată, ulterior concretizată, împotriva Primăriei mun. Chișinău, Consiliului municipal Chișinău, intervenienți accesorii SRL „Elia”, ÎM „Asvocon” SRL, BC „Victoriabank” SA, Politov Vladimir, Ianucenco Serghei, Guțan Vladlen, Guțan Constanța, solicitând repunerea în termen în conformitate cu art. 116 alin. (1)-(4) din Codul de procedură civilă, obligarea pârâților la plata despăgubirilor în sumă de 17 191 369 de lei calculată din suma de 976 139 dolari SUA constatată prin raportul de expertiză din 15 iunie 2012, admiterea cererii de creștere a sumei despăgubirii calculată conform ratelor de inflație după 15 iunie 2012 pînă la 01 ianuarie 2020, care va fi susținută prin actul oficial emis de structura abilitată, obligarea pârâților la plata cheltuielilor de judecată compuse din taxa de stat în mărime de 50 000 de lei și cheltuieli de asistență juridică în sumă de 36 500 de lei.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că SA „Universul” conform Hotărârii Guvernului RSS Moldova nr.126 din 15.03.1991 în scopul realizării convenției interguvernamentale dintre RSS Moldova și România privind construcția obiectelor administrative și de menire social-culturală, s-a aprobat lucrările

executate de Centrul de producție „Universul” privind construcția caselor de locuit, obiectelor de menire social culturală și industrială în orașele Chișinău, Ungheni și alte localități ale RSS Moldova.

În acest sens, la 15.01.1991, CP „Universul” a încheiat cu ISP „Chișinăuproiect” contractul de elaborare a ofertei de proiect a unui hotel cu 4 stele înscris în Hotărârea Guvernului nr.126 din 15.03.1991.

Conform hotărârii nr. 6/3-6 din 04.04.1991, Comitetul executiv municipal al consiliului de deputați a poporului despre proiectare, a dispus de a permite CP „Universul” proiectarea complexului sportiv pentru copii pe terenul cu suprafața de 2,2 ha din „Micro 12 Chișinău”, indicându-se și obligațiunile proiectantului.

La 04.04.1991, Comitetul executiv municipal al consiliului de deputați a poporului cu privire la proiectare a dispus de a permite CP „Universul” conform deciziei nr. 6/3-7 proiectarea grupului caselor de locuit cu magazin alimentar, pentru care s-a atribuit terenul cu suprafața de 6,6 ha.

La 04.06.1991 și 20.08.1991, CP „Universul” a încheiat cu ISP „Chișinăuproiect” contractele de elaborare a calcului tehnico-economic pentru construirea „Micro 12 Centru”, Chișinău, iar la 20.08.1991 a fost încheiat adendumul nr.1, la care sau anexat devizele cu costurile pentru elaborare.

La 14.07.1991, Comitetul executiv municipal al consiliului de deputați a poporului prin hotărârea nr. 11/2-1 despre proiectare, a decis să permită CP „Universul” proiectarea grupului de case cu obiective social-culturale atribuindu-i suplimentar lotul de pământ nr. 1 cu suprafața de 3,6 ha, nr.2 cu suprafața de 2,6 ha.

Pentru efectuarea lucrărilor înscrise în contractele menționate mai sus, comitetul executiv al or. Chișinău la 27.09.1991 s-a adresat Guvernului cu petiția nr. 20.10-0111/652 prin care a solicitat și a primit permisiunea de efectuare a lucrărilor de proiectare a caselor de locuit în „Micro 12 Centru”, Chișinău.

La 17.02.1992, Comitetul executiv al consiliului orășănesc Chișinău a deputaților poporului a emis decizia nr. 5/20 cu privire la repararea prejudiciilor cauzate prin demolarea caselor și defrișarea arbuștilor și pomilor fructiferi înscriind lista cetățenilor și a sumelor exacte pe care CP „Universul” urma să le plătească.

La 18.02.1992, Primăria or. Chișinău a emis decizia nr. 5/56 prin care a obligat CP „Universul” la plata conform deciziei Guvernului MSSR din 28.12.1987 nr.433 pentru demolarea construcțiilor existente, precum și pentru pomi și arbuști care aparțin cetățenilor din „Micro 12 Centru”.

La 12.05.1992, CP „Universul” a încheiat cu ISP „Chișinăuproiect” contractul de elaborare a sistematizării „Micro 12 Centru” și elaborarea documentației și a detaliilor de execuție.

La 08.05.1992, Primăria or. Chișinău conform procesului verbal nr.10 a decis atribuirea în folosință ca excepție CP „Universul” a lotului de pământ cu o suprafață de 1,0 ha pentru începutul lucrărilor la cota zero a caselor de locuit în „Micro 12 Centru” de pe str. xxx, conform planului anexat.

La 12.05.1992, Primăria or. Chișinău prin hotărârea nr.10/4-16 a atribuit în folosință, ca excepție, CP „Universul” lotul de pământ cu o suprafață de 1,0 ha, pentru începutul lucrărilor la cota zero a caselor de locuit în „Micro 12 Centru” de pe str. xxxx conform planului anexat, hotărâre care până astăzi nu a fost anulată sau abrogată.

La 25.05.1992, în baza hotărârii Primăriei nr.6/3-7, CP „Universul” conform actului de primire-predare a recepționat de la PO „Electromașina” depozitele cu gard

amplasate pe terenul transmis de Primărie.

La 15.03.1993, SA „Universul” a încheiat cu Direcția principală de stat de expertizare, contractul nr.16 pentru executarea lucrărilor de expertiză a proiectului „Micro 12 Centru”, conform căruia la 12.04.1993 expertiza a fost efectuată.

La 29.03.1993, SA „Universul” a încheiat cu ISP „Chișinăuproiect” contractul de elaborare al proiectului de construire a „Micro 12 Centru” a grădiniței cu 330 locuri.

La 22.04.1993, SA „Universul” a încheiat cu SC „Habitat-Proiect” SA Iași elaborarea proiectului de construire a blocului 1, 2, 3 și 4 în „Micro 12 Centru” Chișinău, care conform condițiilor contractului a fost elaborat și recepționat la 30.06.1993.

A menționat că, conform proiectului de sistematizare elaborat de către ISP „Chișinăuproiect” și conform proiectului de execuție elaborat de către SA „Habitat Proiect” Iași, SA „Universul” a efectuat lucrări de organizare șantier, de pregătire terasamente și batere a pilonilor în lungime de 12 m conform schemei elaborate și aprobate pentru blocurile 1, 2, 3 și 4 din „Micro 12 Centru”, Chișinău.

A susținut că toate lucrările contractate conform contractelor menționate mai sus precum și plățile care urmau a fi făcute conform deciziilor Primăriei au fost efectuate exclusiv din resursele financiare ale CP „Universul” reorganizată la 05.10.1992 în SA „Universul”.

A notat că la 19.05.1994, Primăria mun. Chișinău conform deciziei nr.15/8 cu privire la completarea cooperativei pentru construcții de locuințe nr. 236 a dispus formarea și completarea cooperativei.

Pe atunci nu era permisă încheierea contractelor directe de antrepriză între constructor și persoane fizice, deoarece persoanele fizice erau înscrise de primărie sau preturi într-un rând special de repartizare a apartamentelor, motiv pentru care s-a dispus crearea cooperativei, iar obligațiile și drepturile de a o forma a fost pusă în sarcina Preturii sectorului Rîșcani, mun. Chișinău.

A afirmat că Pretura nu a executat dispoziția Primăriei nr.15/8 din 19.05.1994, fapt pentru care în anul 1995 toate lucrările au fost stopate din cauza lipsei de finanțare, care urma să se facă exclusiv de către Primărie. Această stare de lucruri a continuat și datorită situației politice și economice din Republica Moldova.

Conform deciziei Primăriei nr. 23/31 din 27.07.1995 și a deciziei nr. 31/118 din 23.12.1997 despre care a aflat întâmplător abia la 21.11.2003 din nota informativă a departamentului de arhitectură și urbanism, Primăria a anulat unilateral, fără a prevedea obținerea acordului SA „Universul” cu privire la restituirea cheltuielilor efectuate de către SA „Universul” legate de hotărârile nr.6/3-7 din 04.04.1991 și nr.11/2-1 din 14.07.1991 referitoare la repartizarea terenurilor pentru efectuarea elaborării proiectelor de sistematizare a „Micro 12 Centru” Chișinău și de construire a caselor de locuit.

În acest sens, au aflat că prin decizia nr. 8/17-20 din 04.04.2002 terenul pe care au fost efectuate lucrări de construcții de către SA „Universul” fără a informa, l-a transmis Agenției Municipale de ipotecă Chișinău cu mențiunea în art. 2.4 – „Să obțină de la direcție controlul regimului urban, autorizație pentru efectuarea lucrărilor de construire după restituirea cheltuielilor suportate ca urmare a repartizării anterioare a terenului de pe adresa menționată CP „Universul”.

Afirmă că Agenția municipală de ipotecă Chișinău informându-se despre situația lucrurilor și ținând cont de recursul procuraturii nr.22-8b.2005-5-57 din

13.01.2005 la cererea Curții de Conturi nr. 9 din 12.02.2004, prin scrisoarea nr.94/54 din 14.02.2003 a restituit Primăriei terenul în cauză, iar Primăria prin decizia nr.28/54 din 05.08.2005 a anulat decizia nr. 8/17-20 din 04.04.2002.

Ulterior, Primăria unilateral, fără a informa reclamantul conform deciziei nr. 13/24-9 din 27.03.2003, a transmis terenul în cauză SRL „Elia” cu specificarea în art.2.5 - să restituie CP „Universul” valoarea reziduală de bilanț a clădirilor existente pe lotul de pământ repartizat. Costul clădirilor va fi evaluat de către beneficiar, de comun acord cu CP „Universul”.

În acest sens, la 12.09.2003 prin scrisoarea nr. 39 recepționată de către SRL „Elia”, SA „Universul” a informat SRL „Elia” despre faptul că nu acceptă oferta propusă verbal ca recompensă pentru lucrările efectuate în mărimea de 40000 USD pentru care s-a solicitat un răspuns în scris în scopul inițierii procedurii de anulare a deciziei Primăriei nr.13/24 din 27.03.2003.

Anterior, SA „Universul” la 16.08.2003 a informat în scris SRL „Elia” despre volumul și costurile lucrărilor efectuate care alcătuiau suma calculată în mărime de 189973.4 USD și care urma a fi plătită, scrisoare la care nu a urmat nici un răspuns scris. Între timp negocierile au continuat dar nu s-au soldat cu careva rezultat.

La 15.03.2005, SRL „Elia” fără a atrage în proces SA „Universul” a înaintat la Curtea de Apel Chișinău cerere de chemare în judecată prin care a solicitat obligarea Primăriei mun. Chișinău să elibereze SRL „Elia” titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren repartizat conform deciziei Primăriei mun. Chișinău nr.13/24-0 din 27.03.2003 și să fie recunoscut nul pct.2.5 din decizia Primăriei Chișinău nr.13/24-9 din 27.03.2003 referitor la obligația stabilită de Primărie cu privire la restituirea cheltuielilor suportate de către SA „Universul”.

Prin hotărârea din 20 septembrie 2005 a Curții de Apel Chișinău acțiunea înaintată de către SRL „Elia” a fost respinsă ca nefondată.

La 11.01.2007, fără a atrage în proces SA „Universul”, SRL „Elia” a înaintat la Curtea de Apel Chișinău acțiune împotriva Consiliului municipal Chișinău și Primăriei mun. Chișinău privind recunoașterea nulității actului administrativ, recunoașterea refuzului ilegal, restabilirea drepturilor lezate, obligarea eliberării actului juridic.

Prin hotărârea din 25.01.2007 a Curții de Apel Chișinău a fost repusă în termen acțiunea formulată de către SRL „Elia”, fiind admise cerințele SRL „Elia” ca întemeiate.

SA „Universul”, aflând ulterior despre procesele de judecată în cauză la care nu a fost atras ca parte interesată, conform scrisorii nr. 83 din 12.06.2008 a solicitat și primit o copie legalizată a hotărârii pe dosarul nr. 3r-557/2007, precum și conform scrisorii nr. 84 din 12.06.2008 a solicitat și a primit de la Curtea de Apel Chișinău hotărârea din 25.01.2007 a Curții de Apel Chișinău.

După obținerea hotărârilor judecătorești, la 18.06.2008, SA „Universul” a depus Curții Supreme de Justiție cerere de revizuire prin care a solicitat casarea deciziei din 07.03.2007 a Curții Supreme de Justiție și a hotărârii din 25.01.2007 a Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 01 iulie 2008 a Curții Supreme de Justiție s-a dispus suspendarea executării hotărârii Curții de Apel Chișinău din 25.01.2007 până la examinarea cererii de revizuire, iar la 23.07.2008, Curtea Supremă de Justiție a declarat inadmisibilă cererea de revizuire declarată de SA „Universul”.

În septembrie 2008, SA „Universul” a înaintat la Judecătoria Rîșcani, mun.

Chișinău, cerere de constatare a faptului juridic, cu participarea persoanei interesate Primăriei mun. Chișinău, privind constatarea dreptului de proprietate asupra construcțiilor nefinalizate asupra a patru blocuri și asupra depozitului îngrădit cu gard cumpărat de la „Electromașina”.

Prin încheierea din 20.10.2008, Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău la cererea SA „Universul” a dispus interzicerea transmiterii, vânzării și a altor acțiuni asupra terenului în cauză din str. xxxx, mun. xxx în mărime de 0,83 ha, interzicerea efectuării oricăror lucrări pe terenul în cauză din str. xxxx și nr.xx în mun. xxxx, fapt despre care Primăria mun. Chișinău a fost informată la 20.10.2008 aplicând pe încheiere ștampila cancelariei.

Prin hotărârea din 10.12.2008 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău s-a admis cererea SA „Universul” fiind constatat dreptul de proprietate asupra construcțiilor nefinalizate, a dreptului de posesie și folosință asupra terenului cu suprafața de 1,0 ha transmis SA „Universul” din str. xxxx, mun. xxxx conform planului lotului prin hotărârea Primăriei Chișinău nr.10/4-16 din 12.05.1992.

Primăria mun. Chișinău în termen a înaintat cererea de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 10.12.2008, iar prin decizia din 17.03.2009 a Curții de Apel Chișinău s-a decis admiterea apelului declarat de Primăria mun. Chișinău, casarea hotărârii Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 10.12.2008, în cauza civilă la cererea SA „Universul”, persoana interesată Primăria mun. Chișinău, cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică și a remis cauza spre rejudecare.

Prin încheierea din 25.03.2010 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, la solicitarea SA „Universul” s-a dispus efectuarea unei expertize contabile, iar prin încheierea din 29.01.2013 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău a fost scoasă de pe rol a acțiunea depusă de către SA „Universul”.

Prin decizia din 27.05.2013 a Curții de Apel Chișinău a fost casată încheierea din 29.01.2013 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău și s-a remis cauza pentru examinare în prima instanță.

Prin încheierea din 17.09.2014 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău a fost scoasă de pe rol cererea depusă de SA „Universul”, persoana interesată Primăria mun. Chișinău, privind constatarea dreptului de proprietate asupra construcțiilor nefinalizate, a dreptului de posesie și folosință asupra terenului.

La 28 august 2014, petiționarul a înaintat o nouă cerere de chemare în judecată în instanța de drept comun conform dispozițiilor generale, astfel, SA „Universul” respectând prevederile Codului de procedură civilă a înregistrat la Primăria mun. Chișinău demersul nr.23, numărul de înregistrare 02/1096357, prin care a fost propusă o ofertă - pretenție de recuperare a prejudiciului cauzat prin transmiterea terenului în cauză.

Prin răspunsul nr.02-109/6357 din 02.10.2014, recepționat de SA „Universul” la 06.10.2014, Primăria mun. Chișinău a respins cererea ca fiind tardivă.

În circumstanțele menționate, SA „Universul” constatând acțiunile ilegale ale Primăriei mun. Chișinău și Consiliului municipal Chișinău în conveniență cu SRL „Elia”, fiind deposedată ilegal de terenul transmis de către Primăria mun. Chișinău la 12.05.1992 conform hotărârii nr.10/4-16 a Primăriei mun. Chișinău, prin care s-a decis atribuirea în folosință ca excepție CP „Universul” lotul de pământ cu o suprafață de 1,0 ha. pentru începutul lucrărilor la ciclul zero a caselor de locuit în „Micro 12 Centru” de pe str. xxxx conform planului anexat și totodată fiind deposedată ilegal de depozitul îngrădit cu gard precum și de investițiile legate de

executarea Hotărârii Guvernului RSS. Moldova nr.126 din 15.03.1991, inclusiv și a hotărârilor nr.6/3-6 și nr. 6/3-7 din 04.04.1991, precum și a hotărârii nr.11/2 din 14.07.1991, a deciziei nr.5/20 a Comitetului executiv al consiliului orașenesc Chișinău a deputaților cu privire la repararea prejudiciilor cauzate de demolarea caselor și defrișarea arbuștilor și pomilor fructiferi, și a deciziei nr.5/56 prin care CP „Universul” a fost obligată la plata conform deciziei Guvernului MSSR din 28.12.1987 nr.433 pentru demolarea construcțiilor existente, precum și pentru pomi fructiferi și arbuști care au aparținut cetățenilor din „Micro 12 Centru”, a solicitat prin cerere de chemare în judecată admiterea acțiunii, obligarea pârâților la plata despăgubirilor către SA „Universul” a sumei de 17 191 369 de lei calculată din suma de 976 139 dolari SUA constatată prin raportul de expertiză din 15.06.2012, obligarea pârâților la plata cheltuielilor de judecată compuse din taxa de stat în mărime de 50 000 de lei și cheltuieli de asistență juridică în sumă de 36 500 de lei.

Pe parcursul examinării cauzei, prin cererile din 09.03.2020 și 16.11.2020 reclamantul și-a concretizat cerințele din acțiune (f.d.149-157, 172-180, vol.II).

A solicitat repunerea în termen în conformitate cu art.116 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă, admiterea acțiunii, obligarea pârâților la plata despăgubirilor SA „Universul” în sumă de 17 191 369 de lei calculată din suma de 976 139 dolari SUA constatată prin raportul de expertiză din 15.06.2012, admiterea cererii de creștere a sumei despăgubirii calculată conform ratelor de inflație după 15.06.2012 până la 01.01.2020, care va fi susținută prin actul oficial emis de structura abilitată, obligarea pârâților la plata cheltuielilor de judecată compuse din taxa de stat în mărime de 50 000 de lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 36 500 de lei.

Prin hotărârea din 14 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins cererea depusă de SA „Universul” cu privire la repunerea în termen ca nefondată și s-a respins ca fiind tardivă cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Universul” împotriva Primăriei municipiului Chișinău, Consiliului municipal Chișinău, intervenienți accesorii Societatea cu Răspundere Limitată „Elia”, Întreprinderea Mixtă „Asvocon” Societatea cu Răspundere Limitată, Banca Comercială „Victoriabank” Societate pe Acțiuni, Politov Vladimir, Ianucenco Serghei, Guțan Vladlen, Guțan Constanța cu privire la repararea prejudiciului material.

Prin decizia din 16 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins din lipsă de temei apelul declarat de SA „Universul” și s-a menținut hotărârea din 14 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că prima instanța a determinat corect raportul juridic dedus judecării, circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei fiind stabilite și elucidate pe deplin, hotărârea fiind legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale ale participanților la proces.

Instanța de apel a conchis că, soluția instanței de fond privind respingerea acțiunii ca fiind tardivă este corectă și rezultă din aprecierea probelor și interpretarea justă a normelor de drept material, iar în acest sens relevant cazului fiind prevederile art. art. 259, 267 alin. (1), 271, 272 alin.(1), (2) din Codul civil (în redacția de până la 01.03.2019).

Instanța de apel a concluzionat că instanța de fond corect a respins cererea cu privire la repunerea în termen cu respingerea acțiunii ca fiind tardivă or, însăși din conținutul cererii de chemare în judecată, explicații și cererea de apel, apelanta SA „Universul” recunoaște că despre decizia Primăriei nr.23/31 din 27.07.1995 și

decizia nr.31/118 din 23.12.1997 a aflat abia la 21.11.2003 din nota informativă a departamentului de arhitectură și urbanism.

Prin urmare, din motiv că, pârâtul în calitate de persoană în a cărei favoare a curs prescripția, pînă la încheierea dezbatelor în fond a solicitat respingerea acțiunii privind apărarea dreptului încălcat în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă, iar circumstanțele invocate de către reclamant în vederea repunerii în termenul omis sunt apreciate ca neîntemeiate, instanța de apel a stabilit că instanța de fond just a respins cererea depusă de SA „Universul” cu privire la repunerea în termen ca nefondată, iar cererea de chemare în judecată depusă de SA „Universul” împotriva Primăriei mun. Chișinău, Consiliului municipal Chișinău, intervenienți accesorii SRL „Elia”, ÎM „Asvocon” SRL, BC „Victoriabank” SA, Politov Vladimir, Ianucenco Serghei, Guțan Vladlen, Guțan Constanța cu privire la repararea prejudiciului material și încasarea cheltuielilor de judecată, a respins-o ca fiind tardivă.

Instanța de apel a stabilit că, instanța de fond corect a determinat că cererea cu privire la repunerea în termen nu se încadrează în prevederile art. 116 din Codul de procedură civilă or, reclamantul nu a prezentat probe care ar justifica cerința respectivă, iar dacă se considera posesor al bunului, SA „Universul” urma să-și apere dreptul pe parcursul anilor de posesie invocată de la atribuirea terenurilor la anul 1991.

La 04 mai 2022, SA „Universul” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și a hotărîrii instanței de fond, repunerea în termen în baza art. 116 din Codul de procedură civilă, cu emiterea unei hotărîri noi prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă.

În motivarea recursului a manifestat dezacordul cu hotărîrile instanțelor de judecată, a redat circumstanțele și motivele invocate, atât în cererea de chemare în judecată, cât și în cererea de apel, și a menționat că referirea primei instanțe la tardivitate este vădit nefondată și neîntemeiată și îngrădește accesul liber la justiție și la apărare.

Recurentul a susținut că circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei nu au fost constatate și elucidate pe deplin prin probele prezentate. Circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei pe care prima instanță le-a considerat constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice și suficiente. Concluziile primei instanțe, expuse în hotărîre fiind în contradicție cu circumstanțele cauzei, iar normele de drept material și normele de drept procedural nefiind aplicate corect.

Recurentul a indicat că, la examinarea cauzei instanțele de judecată nu au ținut cont de faptul că, litigiul urma a fi examinat în baza art. 9 din Codul civil, cu aplicarea legii vechi or, raportul civil a fost constituit în baza legii vechi.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 31 mai 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia cererii de recurs depusă de SA „Universul” cu înștiințarea despre posibilitatea

depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d. 24, vol. IV).

La 01 iulie 2022, BC „Victoriabank” SA a depus referință prin care a solicitat declararea cererii de recurs depusă de SA „Universul” ca fiind inadmisibilă în temeiul art. 433 lit. a), b) din Codul de procedură civilă.

La 05 iulie 2022, Primăria municipiului Chișinău, Consiliul municipal Chișinău, au depus referință prin care au solicitat declararea ca inadmisibil a recursului depus de SA „Universul” în temeiul art. 433 lit. a) Codul de procedură civilă, iar în cazul în care instanța de recurs va considera recursul admisibil solicită respingerea recursului și menținerea deciziei instanței de apel.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a emis dispozitivul deciziei la 16 noiembrie 2021.

La data de 04 februarie 2022 a fost expediată în adresa participanților la proces decizia motivată (f.d. 184, 185, vol. IV).

Potrivit recipisei anexate la materialele cauzei se confirmă că recurentul SA „Universul” a recepționat decizia instanței de apel din 16 noiembrie 2021 la data de 31 ianuarie 2022 (f.d. 183, vol. IV).

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Colegiul reține că, prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova privind declararea stării de urgență nr. 41 din 24 februarie 2022 a fost declarată stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pentru o perioadă de 60 de zile.

Totodată, prin Dispoziția nr. 5 din 02 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale în Republica Moldova, punctul 5.1.1., se suspendă de drept examinarea de către instanțele de judecată a cauzelor civile. Sunt exceptate de la suspendare cauzele civile: privind eliberarea ordonanței de protecție, privind confiscarea averii nejustificate în folosul statului, privind încuviințarea spitalizării forțate și tratamentul forțat, privind aplicarea măsurilor asigurătorii, privind încasarea pensiei de întreținere a copiilor și privind instituirea măsurilor de ocrotire judiciară.

Potrivit punct. 5.1.2. și 5.1.3, termenele de exercitare a căilor de atac în cauzele civile care se suspendă de drept, aflate în curs la data intrării în vigoare a prezentei dispoziții, se întrerup, urmând a curge noi termene, de aceeași durată, de la data încetării stării de urgență. În cauzele care se suspendă de drept, în care au fost exercitate căi de atac până la data emiterii prezentei dispoziții, dosarele se înaintează instanței competente după încetarea stării de urgență.

După încetarea stării de urgență, judecarea cauzelor civile suspendate de drept conform prezentei dispoziții, se reia din oficiu. În termen de 10 zile de la încetarea stării de urgență, instanța de judecată va lua măsuri pentru fixarea termenilor de judecată și citarea părților.

Conform pct. 1 din dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 13 din 31 martie 2022, s-au exclus măsurile specifice în domeniul justiției și s-a abrogat punctul 5 din dispoziția nr. 5 din 02 martie 2022, cu modificările ulterioare, a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, începând cu data de 04 aprilie 2022.

Potrivit pct. 2.1, termenele de exercitare a căilor de atac în cauzele civile, penale și de contencios administrativ care au fost întrerupte potrivit prevederilor punctului

5 din Dispoziția nr. 5 din 02.03.2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, se substituie cu termene noi, de aceeași durată, care încep a curge de la data prevăzută la pct. 2. În cauzele civile, penale și de contencios administrativ care au fost suspendate de drept potrivit prevederilor punctului 5 din Dispoziția nr. 5 din 02.03.2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, în care au fost exercitate căi de atac până la data emiterii dispoziției respective, dosarele se înaintează instanței competente începând cu data prevăzută la pct. 2.

Potrivit pct. 2.3, termenele de comunicare a actelor de procedură, de depunere și soluționare a plângerilor care au fost întrerupte potrivit prevederilor punctului 5.3.4 din Dispoziția nr. 5 din 02.03.2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, se substituie cu termene noi, de aceeași durată, care încep a curge de la data prevăzută la pct. 2.

În această ordine de idei, Colegiul constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat la 04 mai 2022 recursul împotriva deciziei instanței de apel în termenul stabilit de lege.

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări

implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Universul”, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Universul”.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecători

Maria Ghervas

Victor Burduh